

04/04 Bogatstvo odnosa

1. Pogled u život

Prije dosta vremena austrijska je televizija prikazala jednu emisiju naslova: „Jesu li djeca luksuz?“ U međuvremenu su tu emisiju prikazivali i drugi programi. Za pripremu emisije reporterska ekipa posjetila je jednu Schönstattsku obitelj s desetero djece, načinila interview s roditeljima i djecom, snimala jutarnju molitvu, rođendansku proslavu i mnoge svakodnevne situacije. U uistinu prikazanoj emisiji nedostajali su svi sadržaji vezani uz religiju. Unatoč tome osjetio se velik dio te klime, koja je vladala u toj obitelji.

Jedna obitelj s petero djece, koja je po prvi puta doputovala na Schönstattski susret obitelji, bila je mišljenja: „Ovdje uopće ne upadamo u oči s našom djecom.“

Uz svo poštovanje i uz svu samilost prema bračnim parovima, koji ne mogu imati djece, ili teškom mukom jedno ili dvoje – bogatstvo djece je bogatstvo odnosa, te stoga blagoslov. U 4-članjoj obitelji postoji 6 mogućih odnosa, u 8-članjoj 28, u 12-članjoj 66. Onaj koga veseli matematika, može izračunati broj mogućih odnosa prema formuli $n \text{ puta } (n-1) : 2 =$, pri čemu „n“ predstavlja broj članova obitelji. Tu se stvaraju grupe, postoji najdraži brat i najdraža sestra, postoji stalna igra naizmjeniče bliskosti i distance. Tu se – tako reći usput – svakodnevno trenira ono, što je bitno u zajedničkom životu:

- dijeliti i braniti vlastito blago,
- probijati se i stvarati kompromise,
- svađati se i miriti,
- prihvatiti suodgovornost za mlađu braću i sestre, i moliti starije za pomoć,
- uzimati i davati,
- otvarati se i čuvati tajne,
- ispunjavati obećano i moći se osloniti na druge,
- suosjećati i dati se tješiti,
- rivalizirati i kooperirati,
- razviti vlastite talente i moći se radovati uspjehu drugih,
- gubiti i pobjeđivati.

Usljed bogatstva veza jednostavno nastaje mnogostrani prostor za treniranje onoga, što psiholozi i sociolozi danas nazivaju „socijalnom kompetencijom“.

Znamo to iz drugih sposobnosti: ono što se ne trenira, više ne ide tako dobro. Neki glazbenik je jednom rekao: „Ako jedan dan ne vježbam, to primijetim ja, ako ne vježbam jedan tjedan, to primijeti dirigent, a ako ne vježbam mjesec dana, to primijeti publika. Slično čujemo od sportaša, kada se radi o kondiciji.

Gdje dijete, koje odrasta samo s roditeljima, može trenirati ophođenje sa sebi sličnima? Eventualno ona 3 sata provedena u vrtiću.

Ako se tu još nadoveže i introvertirana osnova, tada je predbilježan najvjerojatniji put do vuka samotnjaka.

2. Pogled u Bibliju:

U pismu Efežanima i Korinćanima opisuje se iskreno uzajamno zajedništvo kršćana sa slikom „tijela Kristova“:

„Ja, koji sam radi volje Gospodinove u zatvoru, opominjem vas, da vodite život vrijedan poziva, koji vam je poslan. Budite ponizni, spremni na pomirenje i strpljivi, podnosite jedni druge u ljubavi, i potrudite se zadržati jedinstvo duha putem mira koji vas drži zajedno. Jedno tijelo i jedan duh, kako vam je kroz vaš poziv dana i zajednička nada. (Eph 4,2-4)

U 1. pismu Korinćanima stajalo je:

Jer, onako kako je tijelo jedna cjelina, ali ima puno udova, a svi udovi tijela, iako ih je mnogo, tvore jedno jedino tijelo: tako je to i s Kristom. Putem jednog duha, u krštenju svi smo preuzeti u jedno jedino tijelo, Židovi i Grci, robovi i slobodni; i svi smo napojeni jednim duhom. I tijelo se ne sastoji samo od jednog uda, nego iz mnogo njih. Ako noga kaže: ja nisam ruka, ja ne pripadam tijelu!, ona ipak pripada tijelu. A ako uho kaže: ja nisam oko, ja ne pripadam tijelu!, ono ipak pripada tijelu. Ako bi cijelo tijelo bilo samo oko, gdje bi tada bio sluh? Ako bi bilo samo sluh, gdje bi tada bilo čulo mirisa? No, Bog je svaki pojedini ud uklopio u tijelo onako, kako je odgovaralo njegovoj namjeri. Ako bi svi zajedno bili samo jedan ud, gdje bi onda bilo tijelo? No, ovako postoji mnogo udova, a samo jedno tijelo. Oko ne može reći ruci: ja je ne ovisim o tebi. Glava ne može reći nogama: ja vas ne trebam. Naprotiv, upravo su slabiji udovi tijela neophodni.

.... Stoga, ako trpi jedan ud, trpe ujedno i svi drugi udovi; kad se časti jedan ud, svi drugi se raduju s njim. A vi ste tijelo Kristovo, i svaki pojedini od vas jedan je njegov ud. (1 Kor 12,12-27)

Slika tijela Kristova pojašnjava, koliko su za intenzivnu zajednicu važni uzajamno poštovanje vrijednosti, izrazita spremnost dopune, intenzivna komunikacija, dobra međusobna uigranost.

Tu želju, vrlo lijepo izraženu, nalazimo i u Isusovim oprostajnim riječima večer prije njegove muke:

„Ali, ja ne molim samo za ove ovdje, nego i za sve one, koji preko njihove riječi vjeruju u mene. Svi neka budu jedno: kao što si ti, Oče, u meni, i ja u tebi, tako i oni neka budu u nama, da svijet povjeruje, da si me ti poslao. I dao sam im onu divotu, koju si ti dao meni; jer oni trebaju biti jedno, kao što smo i mi jedno, ja u njima, i ti u meni. Tako neka budu savršeni u tom jedinstvu, da svijet spozna, da si me ti poslao, i da si ljubio moje jednako kao što si ljubio mene.“ (Iv 17,20-23)

3. Pogled na nas

„Schönstattovci, pa to su oni s visokim telefonskim računima!“, nekidan je rekao netko, tko je već sudjelovao na različitim priredbama, koje su Schönstattovci organizirali u njegovoj župi. A time nije potpuno u krivu. Postoje ljudi, koji sakupljaju poštanske markice, mnogi Schönstattovci sakupljaju ljude i njihove adrese. Nekidan je netko rogoborio: „Radije bih na svom mobitelu imao 10 tonova manje za odabir, ali zato još 50 mjesta za pohranu telefonskih brojeva.“ Jedna umirovljenica oduševljeno mi je pričala, kakvo je sada moguće intenzivno održavanje kontakata preko e-pošte, upravo i sa Schönstattovcima preko Atlantika, koje je upoznala na internacionalnim kongresima.

Kada sam ponešto iznenađeno i odobravajući komentirao to, što koristi taj novi medij, rekla je smješkajući se: „Da, na početku je uistinu bilo puno straha i frustracija, ali moj unuk je za mene uvijek iznova bio anđeo spasitelj. S puno strpljenja uvijek mi je iznova objašnjavao kako se rukuje osobnim računalom. No, sada se osjećam sigurno. Jedino se nekad desi da zaboravim «prikvačiti» neki dokument i pošaljem poruku prije nego to primijetim. Ali, to se događa i mlađima. Za mene je uistinu najjači motiv za stalno ponovno pristupanje računalu bila mogućnost održavanja kontakata, osobito zato, jer sam sve nesigurnija na nogama, i putovanja mi teško padaju.“

Postoje istraživanja o kontaktnom ponašanju ljudi. Ljudi s teškim duševnim poremećajima često imaju samo jednu ili dvije osobe s kojima kontaktiraju, duševno zdravi imaju otprilike 20 do 30 osoba, s kojima redovito izmjenjuju više od uljudnih floskula, uz to, tu je i oko 50 osoba, koje pripadaju širem krugu poznanika, s kojima se kontaktira najmanje jednom godišnje. Zbog prirode svog posla, učitelji, liječnici, trgovci, novinari i političari imaju veliki krug poznanika, što ne treba poistovjetiti s tim da imaju puno prijatelja.

Upada mi u oči da mnogi Schönstattovci investiraju ogromnu količinu vremena i energije u svoju mrežu veza, koja je daleko iznad prosjeka stanovništva.

Odnedavna radim u jednoj novoj diecezi. Naravno, tu me zanima i to, kako su pojedine obitelji došle do Schönstatta. Kod mnogih je barem jedan partner već bio u nekoj od skupina Schönstattske mladeži. A zatim se uvijek navode dva čimbenika:

„Ono što je rečeno na Schönstattskim priredbama, to je bilo tako praktično i blisko životu. S tim smo mogli nešto započeti.“

„Tu se uistinu netko zanimao za nas, uvijek nas iznova pozivao, a da nije bio uvrijeđen, ako ne bismo došli. A onda su tu još bili i telefonski razgovori nakon priredbi s pitanjima, kako nam se svidjelo, koje bi nas teme zanimale, itd.“

Ako bismo to htjeli sažeti, tada možemo reći: franjevci su siromašni, isusovci mudri, Schönstattovci spremni na kontakt i jaki u vezama.

4. Pogled na utemeljitelja Schönstatta:

Pater Kentenich često spominje, da je kao mladić bio vrlo usamljen, i da se osjećao neshvaćenim. „Bez sumnje postoji mnogo ljudi, čije su godine razvoja slično obilježene. Ipak mislim, da uz stručnu provjeru smijem ustvrditi, da su stupanj, opseg i trajanje – mjerljivi prema pristupačnim usporedbama – bili dosegli izvanredne mjere.“ Tek se nakon svećeničkog ređenja njegova sposobnost stvaranja veza razvila u tolikoj mjeri, da su učenici i studenti osobito cijenili upravo tu ponudu duševne blizine. Osvrćući se na to razdoblje, pater Kentenich je jednom prilikom rekao:

„Kao tip suvremenog čovjeka smio sam obilato kušati njegovu duhovnu muku. To je muka jedne mehanicističke duhovnosti, koja odvaja ideju od života (idealizam), osobu od osobne nasuprotnosti (individualizam) i natprirodni od prirodnog reda ... Po završetku studija duh je snagom nove zadaće učitelja i odgojitelja prodro duboko u život. Psihologu bi trebalo izgledati samo po sebi razumljivo, da je moj izuzetno snažan transcendentni temeljni stav uslijed te povezanosti sa životom u svim njegovim račvanjima započeo s pronalaženjem ravnoteže, i da uslijed sklapanja braka između ideje i života, ili putem organskog načina mišljenja i življenja nije ostvareno samo potpuno ozdravljenje vlastitog duševnog života, nego i istinska životna zadaća – nadilaženje mehanicističkog načina mišljenja i življenja.“

Njegova osobna priča ozdravljenja otvorila mu je novi pristup prema novom načinu slovanja otkupljenja.

U „svetosti svakodnevice“ on svetost opisuje kao sposobnost izgrađivanja i njegovanja intenzivnih veza s Bogom, ljudima, sa samim sobom, prema poslu, mjestima i idejama. Originalni tekst glasi: „svetost svakodnevice je Bogu blizak sklad između naglašeno osjećajne povezanosti s Bogom, poslom i ljudima u svim životnim situacijama.“ Pojam „naglašenih osjećaja“ tada je imao drugačiji prizvuk. Nije opisivao nekontroliranu eksploziju osjećajnog života s posljedičnim nekontroliranim radnjama, u kojem smislu danas koristimo taj pojam, nego je samo želio napomenuti, da bi osjećajni život trebao biti integriran u taj odnos. To, da radi unutarnje slobode uvijek iznova moramo od sebe oslobađati stvari, vlastite predodžbe, pa i ljude, i da se moramo naučiti odricanju, za patera Kentenicha je bitan dio njegovog nauka o uzajamnim odnosima. Iz mnogih razgovora o toj temi znam, kako se lako tu mogu ušuljati nesporazumi. Stoga još jednom originalni tekst o svetosti svakodnevice:

„Spasitelj nam je taj božanski nedostatak potreba predočio svojim životom, i tako pokazao put, kako prvo u sebi trebamo biti neovisni o stvarima, tako da bi se pod određenim okolnostima mogli i izvana odvojiti od njih. Stoga pod herojskom povezanošću sa stvarima podrazumijevamo Bogu ugodno odricanje od stvorenja načinjenih prema slici Bogočovjeka – jasnog, poniznog i rеспetog Spasitelja – ili duh zavjeta, odnosno unutarnja neovisnost o neurednoj privrženosti materijalnim stvarima, časti i ugledu, i čulnim užicima. Ako je ta neovisnost istinska, tada se po potrebi mora dokazati i u izvanjskim djelima.“

5. Pogled na naše mogućnosti oblikovanja:

Uzmimo si vremena i načinimo inventuru odnosa: odnosno, uzet ćemo list papira, u sredini napisati „ja“, a zatim nacrtati našu aktualnu mrežu odnosa: najbliži, bliski, poznati. Možemo to nacrtati i na biografsko-povijesni način: koje su osobe s kojima sam stvorio neku vezu bile značajne za mene, u kojoj dobi?

Ponekad ćemo utvrditi i to, da rodbinstvo po vrijednosti omogućuje veću blizinu od rodbinstva po krvi.

Analizirajmo posljednji mjesec i upitajmo se: Koliko vremena smo si kao bračni par uzajamno priuštili? Je li to u redu? Da li jedno od nas čezne za više blizine i ekskluzivnosti? Što je – uz svo opterećenje poslom i djecom – realno moguće? Priuštimo si i zajedničko vrijeme za osobnu, glasno izgovorenu molitvu.

Pri kojim zajedničkim aktivnostima razvijamo najintenzivniji «mi» osjećaj?

Kakve strategije imamo za „stepska vremena“, kada se unatoč dobroj volji jednom od nas duša osušila, i intenzivni osjećaji nisu mogući?

Čistimo uvijek iznova svoj kalendar od priraslih obveza i po potrebi istupamo iz nekih udruga ili reduciramo svoje termine.

Pitajmo se: Tko nam je u osnovi vrlo važan, a koga smo u zadnje vrijeme zanemarili? Kada ga možemo nazvati, posjetiti ili mu poslati pismo – ne samo SMS poruku?

Mali pokloni održavaju prijateljstva. Imamo li osim obveznih bombonijera i boca vina zalihu originalnih malih poklona, za kojima možemo sponatno posegnuti?

Možemo li – ne samo u akutnim situacijama potrebe – preuzeti molitvena kumstva? Odnosno, ponekad tijekom jednog tjedna ili jednog mjeseca moliti za nekoga, ili određenog dana u tjednu za određenu skupinu osoba. Ili, postavimo sliku ili popis imena u kućno Svetište, i uvijek s vremena na vrijeme prolazimo tim imenima i preporučujemo te ljude zaštiti Majke Božje.

Posvećujemo određene prinose milosnom kapitalu određenoj „problematičnoj djeci“. Postajemo odvažniji u tome, da i zatražimo pomoć i potporu, koja nam se u načelu nudi.

Uza svu radost zbog naše intenzivne mreže odnosa tu i tamo si priuštimo vrijeme, u kojem smo sasvim sami sa sobom, i izdržimo to.

6. jedna molba za kraj:

Molimo, sakupljajte svoja promatranja i eksperimentirajte s njima u vlastitoj obitelji! To će svima u obitelji dobro doći. Uz to, možete svoja dobra iskustva priopćiti drugima na Kongresu obitelji. O prvim apostolima se govorilo, da su sve uzajamno dijelili. Za krov nad glavom, za jelo i odjeću većina se može pobrinuti sama. Ali, u pluralističkom društvu često nedostaju mogućnosti orijentacije, nedostaju praktična iskustva o tome, kako danas na duge staze može uspjeti (samo)odgoj. Orijentacija i poticaj – taj oblik ljubavi prema bližnjima obilježit će ovaj Kongres.